

Національний
університет
оборони
України

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

“ВІЙСЬКОВЕ ПРАВО УКРАЇНИ: ДОКТРИНАЛЬНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ”

Рівень вищої освіти

Третій (освітньо-науковий), PhD

Спеціальність

081 Право

Статус дисципліни

Обов'язкова

Мова викладання

Українська (англійська)

Обсяг дисципліни

3 кредити ECTS/90 год. (Л – 10 год., С – 16 год., Індивідуальне завдання – 2; Залік – 2 год.)

Курс/півріччя

2 курс

Лінк на дисципліну

<https://adl.mil.gov.ua/login/index.php>

Оригінальність дисципліни

Авторський курс

Ключові слова

Військове право, правове регулювання, сили безпеки, сили оборони, міжнародне гуманітарне право, правовий статус військовослужбовців, юридична відповідальність військовослужбовців.

Викладач

СТУПАК Дмитро Борисович

доктор філософії галузі знань 081 Право, старший викладач кафедри військового права та правоохоронної діяльності інституту стратегічних комунікацій.

Сторінка в Orcid: <https://orcid.org/0000-0002-6514-5345>

Наукові та навчально-методичні праці за тематикою дисципліни:

1. Ступак Д.Б. Поняття та ознаки особливих адміністративно-правових режимів в Україні. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Військово-спеціальні науки. 2022. №1 (49). С. 69 – 72. <https://miljournals.knu.ua/index.php/visnuk/article/view/901>
2. Ступак Д.Б., Пашинський В.Й. Особливі адміністративно-правові режими в зарубіжних країнах: досвід Сполучених Штатів Америки та Франції. Академічні візії. 2023. № 25. <https://miljournals.knu.ua/index.php/visnuk/article/view/901>.

	<p>3. Ступак Д.Б., Пашинський В.Й. Адміністративно-правове забезпечення правового режиму воєнного стану в Україні. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Військово-спеціальні науки. 2023. № 1 (53). С. 37-40. https://miljournals.knu.ua/index.php/visnuk/article/view/1027</p> <p>Підвищення кваліфікації:</p> <p>1. Національний університет оборони України, навчання в ад'юнктурі на денній формі освіти з 2020 по 2024 рік. Диплом доктора філософії галузі знань Право., Н24 № 0002664 від 28.06.20024 р. за спеціальністю Право.</p> <p>2. Сертифікат проходження модуля з Міжнародного гуманітарного права, Військова школа правознавства при Центральній академії оборони Іспанії з 17.11.24 по 03.12.2024.</p> <p>Контактні дані: e-mail: militar@ua.fm</p>
<p>Компетентності, які набуваються під час засвоєння навчальної дисципліни:</p>	<p>СК01. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі права та дотичних до неї міждисциплінарних напрямів і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з права та суміжних галузей.</p> <p>СК02. Здатність застосовувати методи правового і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій.</p> <p>СК05. Здатність моделювати оптимальні варіанти вирішення складних правових проблем, прогнозувати можливі наслідки їх реалізації.</p> <p>СК06. Здатність здійснювати експертну діяльність у сфері права.</p> <p>СК08. Здатність проводити дослідження правового регулювання у сфері права національної безпеки та військового права, правового забезпечення європейської та євроатлантичної інтеграції.</p>
<p>Запланований результат:</p>	<p>РН03. Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права.</p> <p>РН04. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні аргументи, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні наукові джерела; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого правового та загальносоціального контекстів.</p> <p>РН06. Розуміти загальні принципи та методи юридичної науки, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері права та у викладацькій практиці.</p> <p>РН10. Готувати правові висновки, пропозиції та рекомендації за результатами правового дослідження.</p> <p>РН11. Здійснювати доктринальне тлумачення норм національного, міжнародного та права Європейського Союзу, здійснювати порівняльний аналіз правових явищ та процесів у різних правових системах.</p> <p>РН12. Аналізувати тенденції розвитку права національної безпеки, військового права та військового законодавства, визначати перспективні напрями науково-правових досліджень.</p>
<p>Чому дисципліна для мене є важливою/корисною/актуальною?</p>	<p>Я поповню знання щодо розуміння військового права, теорії і практики національного законодавства України та його застосування в сучасних умовах діяльності військ (сил). Сформулюю творче ставлення до професії та правового фундаменту, що дозволить виявляти і вирішувати службові питання, проблеми правового регулювання військової і військово-соціальної діяльності.</p>

<p>Які знання я отримаю?</p>	<p>Знання: основ військового права як складової частини правової системи України, його поняття, сутності, предмета та функції; структури та принципів військового права; військове законодавство в системі права України; загальних ознак військового права як галузі права України; впливу галузей публічного права на формування військового права; проблем систематизації військового законодавства; адаптації національного військового законодавства до правових стандартів країн-членів Європейського Союзу та Організації Північноатлантичного договору; особливостей правового статусу військовослужбовців під час дії правового режиму воєнного стану; доктринальних та практичних проблем реалізації військовослужбовцями своїх прав і свобод, системи суб'єктів забезпечення реалізації військовослужбовцями своїх прав і свобод; процесів удосконалення захисту прав і свобод військовослужбовців та проблеми в їх реалізації; системи органів забезпечення правопорядку в ЗС України та інших складових сил оборони; особливостей притягнення військовослужбовців до юридичної відповідальності; перспективної моделі організації військової юстиції в Україні; особливостей правового статусу Збройних Сил України в умовах особливого періоду; практичних проблем виконання ЗС України конституційних обов'язків за досвідом російсько-української війни; теоретичних проблем мобілізації та територіальної оборони; правового режиму застосування сили під час збройного конфлікту; особливостей правового регулювання застосування зброї за досвідом відсічі російської збройної агресії; основних принципів міжнародного гуманітарного права, їх імплементація до військового права України; проблем застосування окремих положень міжнародного гуманітарного права в умовах сучасних збройних конфліктів за досвідом російської збройної агресії; видів міжнародно-правової відповідальності за воєнні злочини; дієвості міжнародних механізмів притягнення воєнних злочинців до відповідальності: історичний досвід та сучасність; міжнародної відповідальності держав за воєнні злочини: приклади та перспективи застосування таких механізмів до РФ; перспективних напрямків притягнення військових злочинців РФ та РФ до юридичної відповідальності.</p>
<p>Які вміння я розвину?</p>	<p>Вміння, необхідні для вирішення ключових правових проблем у сфері військового права, приймати участь в організації діяльності суб'єктів забезпечення оборони держави з розв'язання практичних правових проблем, удосконалення правового механізму забезпечення оборони та безпеки України та національної правової системи, зокрема в контексті міжнародних вимог.</p>
<p>Що мене очікує?</p>	<p>Вивчення основ військового права, аналіз практичних проблем застосування сил оборони, забезпечення правопорядку в збройних силах, міжнародного гуманітарного права в сучасних збройних конфліктах.</p>
<p>Якого результату я досягну?</p>	<p>Можу бути спроможний: здійснювати аналіз та тлумачення норм національного та міжнародного законодавства в сфері оборони, зокрема за напрямками забезпечення правопорядку в збройних силах, застосування сил оборони та міжнародного гуманітарного права; готувати правові висновки, пропозиції та рекомендації щодо удосконалення правового регулювання визначених суспільних відносин; брати участь в науково-правових дослідженнях.</p>
<p>Де я зможу</p>	<p>Під час проведення наукових досліджень. Під час обговорення відповідних тем на наукових конференціях,</p>

застосувати отримані знання та вміння?	семінарах, круглих столах, нарадах, дискусіях, суперечках тощо. У майбутній науково-педагогічній (науковій) діяльності
Зміст навчальної дисципліни	<p>Тема 1. Тема 1. Організаційно-правові основи ведення господарської діяльності суб'єктами сил безпеки та оборони..</p> <p>Л 1/1. Поняття військового права та військового законодавства С 1/2. Військове право як галузь права України С 1/3. Проблеми законодавства у сфері оборони. Л 2/1 Правовий статус військовослужбовців С 2/2. Правовий статус військовослужбовців Л 2/3. Правопорядок і юридична відповідальність військовослужбовців С 2/4. Тема 2. Заняття 4. Військова юстиція в Україні: теоретичні та практичні аспекти реалізації Л 3/1 Тема 3. Заняття 1. Правове регулювання застосування Збройних Сил України. С 3/2 Доктринальні проблеми правового регулювання мобілізації та територіальної оборони ЗС України С 3/3 Доктринальні та практичні проблеми правового регулювання застосування сили в збройних конфліктах Л 4/1 Міжнародне гуманітарне право як складова військового права України С 4/2 Міжнародно-правова відповідальність за воєнні злочини. С 4/3 Стан та перспективи притягнення рф до відповідальності за воєнні злочини.</p> <p>Захист індивідуального наукового проєкту Екзамен</p>
Інформаційні джерела	<ol style="list-style-type: none"> 1. Закони України: 2. Конституція України: Закон від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text; 3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року №8074-X. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text; 4. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року №2341-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text ; 5. Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України : Закон України від 24 березня 1999 року № 551-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/551-14#Text; 6. Про матеріальну відповідальність військовослужбовців та прирівняних до них осіб за шкоду, завдану державі: Закон України від 3 жовтня 2019 року № 160-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-20#Text; 7. Про Збройні Сили України: Закон України від 6 грудня 1991 року № 1934-XII. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1934-12. 8. Про оборону: Закон України від 6 грудня 1991 року № 1932-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text; 9. Про національну безпеку України : Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text; 10. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25 березня 1992 року № 2232-XII. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2232-12. 11. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 травня 2015 року № 389-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text; 12. Про правовий режим надзвичайного стану : Закон України від 16 березня

2000 року №1550-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text> ;

13. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України : Закон України від 15 квітня 2014 року № 1207-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text> ;

14. Закон України “Про основи національного спротиву“ від 1 серпня 2021 року № 1702-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text>;

15. Про соціальний та правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей : Закон України від 20 грудня 1991 року № 2011-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2011-12>;

16. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію : Закон України від 21 жовтня 1993 року № 3543-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text>;

17. Закон України “Про центральні органи виконавчої влади“ від 17 березня 2011 року № 3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text>.

18. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 березня 2021 року «Про Стратегію воєнної безпеки України» : Указ Президента України від 25 березня 2021 року № 121/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#n2>;

19. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України» : Указ Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>;

20. Про першочергові заходи щодо зміцнення обороноздатності держави, підвищення привабливості військової служби у Збройних Силах України та поступового переходу до засад професійної армії: Указ Президента України від 1 лютого 2022 року №36/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/36/2022#Text>;

21. Про Положення про Генеральний штаб Збройних Сил України : Указ Президента України від 30 січня 2019 року № 23/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/23/2019#Text>;

22. Про затвердження Положення про Міністерство оборони України : Постанова Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2014 року №671. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671-2014-%D0%BF#Text>;

23. Про затвердження Порядку проведення службового розслідування у Збройних Силах України: Наказ Міністерства оборони України від 21 листопада 2017 року № 608. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1503-17#Text>.

Допоміжна

1. Військове право України: підручник / кол. авторів; за заг. ред. А. М. Колодія, О. В. Кривенка, В. Й. Пашинського. К.: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2019. 392 с. С. 354.
2. Військове право: підручник / за ред. І. М. Коропатніка, І. М. Шопіної. К.: Алерта, 648 с.
3. Військово-цивільні адміністрації та військові адміністрації. Адміністративне право та адміністративний процес в умовах воєнного стану в Україні: навчальний посібник : у 2-х томах. Том 1. Загальне адміністративне право. Особливе адміністративне право / В. Галунько, П. Діхтієвський, О. Гулак та ін. ; за заг. ред. В. Галунька, В. Фелика. – Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. – 620 с
4. Закон України “Про соціальний та правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей”. Науково-практичний коментар. П.П. Богуцький, О.В.Кривенко, В.Й. Пашинський. Львів: НАСВ, 2019. 254 с.

5. Пашинський В.Й. Забезпечення оборони України: адміністративно-правові аспекти: монографія. В.Й.Пашинський. Київ: ФОП Маслаков, 2018. 408с.
6. Пашинський Володимир. Адміністративно-правове забезпечення оборони України: історичний розвиток та сучасні тенденції / Концептуальні засади розвитку вітчизняного адміністративного права та процесу: тенденції, перспективи, практика : колективна монографія / Є. Герасименко, П. Діхтієвський, Н. Задирака, Т. Коломоєць, В. Клиничук та ін.; за заг. ред. П. Діхтієвського, В. Пашинського. Рига, Латвія : «Baltija Publishing», 2022. 986с. С.338-382. DOI:<https://doi.org/10.30525/978-9934-26-233-3-12>.
7. Діхтієвський П. В., Пашинський В. Й. Актуальні питання адміністративно-правового забезпечення діяльності Збройних Сил України в системі оборони держави. Новітні досягнення та вектори розвитку сучасної юриспруденції: колективна монографія. За заг. ред. Т.О. Коломоєць. Львів-Торунь: Ліга-Прес, 2022. ч 1. с.173-201.
8. Військові адміністративні правопорушення: Науково-практичний коментар глави 23-Б КУпАП. М.С.Туркот, А.В. Столітній, О.В. Міхед, О.В. Єні та ін.; за ред. М.С.Туркота, 2020. 136 с.
9. Богуцький П.П. Концептуальні засади права національної безпеки України: монографія. П.П. Богуцький Київ : Науково-дослідний інститут інформатики і права НАПрН України; Одеса : Фенікс, 2020. 376с.
10. Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення. за ред. С.В. Петков. Київ. Юрінком Інтер, 2020. 792 с.
11. Фесенко О., Козакова І., Шнипко О. До питання про юридичну відповідальність за військові правопорушення. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. 2022. Випуск 74. С. 237-244.
12. Залужний В., С. Шаптала, Л. Кривець, В. Пашинський. Концептуальні засади формування перспективної системи дисциплінарної відповідальності військовослужбовців Збройних Сил України в контексті євроатлантичної інтеграції. Наука і оборона. 2023. №1. С. 3-9.
13. Адміністративно-правове забезпечення правового режиму воєнного стану: дис. докт філос: 081 Право. Ступак Д.Б.; Національний університет оборони України. Київ, 2024. 212 с.
14. Медвідь Л. Законодавчі новели щодо прав і обов'язків військовослужбовців у зв'язку із запровадженням воєнного стану в Україні // Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права : Дніпро : Видавничий дім «Гельветика», 2022, №3 .С.181-185.
15. Медвідь Л. Зміст та характеристика парламентського контролю за додержанням прав та свобод людини і громадянина, в тому числі військово-службовців // Аналітично-порівняльне правознавство : електронне наукове видання : Ужгород : Ужгородський національний університет, 2022, №3.- С. 175-179.
16. Букач В.В., Камінська Н.В., Медвідь Л.П. Інституційні гарантії конституційних політичних прав і свобод людини та громадянина в Україні. Юридичний часопис НАВС : Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021, №1 (21) – С. 39-46.
17. Зима О. Т. Щодо ознак дисциплінарної відповідальності військовослужбовців [Електронний ресурс] О. Т. Зима, Д. Б. Квасильчук, В. О. Васютін Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 11. С. 418-421. Режим доступу : <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-11/106>.
18. Діхтієвський П. В., Кривенко О.В., Пашинський В. Й. Генеза правового забезпечення оборони України. // : collective monograph. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2023. __ р.

	19.Pashynski V. Y., Medvid L. P., Shamray B. M. Legal status and social protection of military personnel: concept and legal regulation. Human rights and public governance in modern conditions : Scientific monograph. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2023. P. 651-675.(952 p.)
«Правила гри»	<p>З боку викладача:</p> <ul style="list-style-type: none"> – забезпечення потреб та запитів здобувачів; – подання актуального й необхідного матеріалу; – наповнення дистанційного курсу на платформі Moodle; – дотримання андрогогічної справедливості, норм та принципів андрогогічної етики, відкритість і щирість у спілкуванні; – забезпечення позитивної й творчої атмосфери на навчальних заняттях. <p>З боку здобувача:</p> <ul style="list-style-type: none"> – готовність навчатися, розвиватися і змінюватися; – відвідування навчальних занять; – опрацювання лекційного матеріалу; – якісна підготовка до семінарських занять; – доброзичливість, відкритість, щирість, готовність до конструктивної критики; – оригінальність, креативність, ініціативність; – дотримання академічної доброчесності
Академічна мобільність	Здобувачу освіти гарантується право на академічну мобільність, яка здійснюється відповідно до угод та меморандумів про наукову та науково-технічну співпрацю із закладами НАН України, ВВНЗ, військовими навчальними підрозділами ЗВО та науковими організаціями. А також відповідно до угод про співпрацю із закордонними військовими ЗВО, доступом до спільних освітньо-наукових проєктів (ERASMUS+, DEEP UKRAINE Programme), та залученням до міжнародних конференцій.
Додатково	Детальнішу інформацію про “Військове право України: доктринальні та практичні проблеми” наведено в робочій програмі навчальної дисципліни